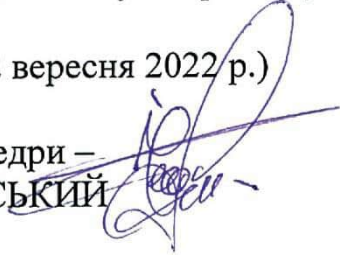

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра української преси**

Затверджено

На засіданні кафедри української преси
факультету журналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №2 від 12 вересня 2022 р.)

В. о. завідувача кафедри –
доц. Ігор ПАСЛАВСЬКИЙ

Силабус з навчальної дисципліни

**«Журналістика надзвичайних ситуацій»,
що викладається в межах
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ЖУРНАЛІСТИКА»
Другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 061 – журналістика**

Назва курсу	«Журналістика надзвичайних ситуацій»
Адреса викладання курсу	Вул. Генерала Чупринки, 49, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра української преси
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 06 Журналістика, Спеціальність – 061 Журналістика
Викладач курсу	Паславський Ігор Іванович, кандидат політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри української преси
Контактна інформація викладачів	e-mail: Ihor.Paslavskyj@lnu.edu.ua https://journ.lnu.edu.ua/employee/paslavskyj-i-i Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, каб. 402
Консультації з курсу відбуваються	У день проведення лекцій/практичних занять та за попередньою домовленістю зі студентами. Можливі й онлайн-консультації через Skype, Вайбер, Меседжер або подібні ресурси. Для погодження часу проведення онлайн-консультацій необхідно писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/journalistyka-nadzvyhajnych-sytuacij.pdf
Інформація про курс	Дисципліна «Журналістика надзвичайних ситуацій» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 061 – журналістика для освітньої програми «Журналістика», яка викладається у 3 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Навчальна дисципліна за вибором «Журналістика надзвичайних ситуацій» зорієнтовує магістрів в організації роботи журналістів на місцях виникнення надзвичайних ситуацій. Акцентує, що основним змістовним наповненням журналістських виступів має бути захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Пріоритетним фокусом інформаційних повідомлень та аналітичних виступів є система організаційних, технічних та фінансово-економічних заходів щодо запобігання та реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру і ліквідації їх наслідків, дії, заходи та алгоритми роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, спрямовані на захист населення і територій, а також матеріальних і культурних цінностей та довкілля.
Мета та цілі курсу	Мета курсу «Журналістика надзвичайних ситуацій» полягає в орієнтації студентів в особливостях збору й систематизації фактологічного матеріалу в місцях підвищеної небезпеки, вимогах до журналістських матеріалів про надзвичайні ситуації. Цілі (завдання) курсу: – проаналізувати публікації з місць надзвичайних ситуацій з позицій їх майстерності; – викласти план підготовки журналіста до відрядження у місця підвищеної небезпеки; – змодельовати роботу кореспондента зі збору фактологічного матеріалу; – підготувати матеріали на окрему тематику.

Література для вивчення дисципліни	<p style="text-align: center;"><i>Базова</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Земляна І. Журналіст і (не) безпека: посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. URL : https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-nebezpeka.pdf 2. Паславський І. Журналістика «гарячих точок» // Унікаючи апокаліпсису. Зб. статей та матеріалів з філософії масової комунікації. Львів, 1999. С. 87-94. 3. Паславський І. Тероризм і ЗМІ // Вісник Львівського у-ту. Серія «Журналістика». 2001. Вип. 21. С. 117–123. 4. Паславський І. Надзвичайні ситуації: симбіоз фактів, версій і чуток у медійному просторі // Медіакритика. 2010. № 17. С. 76–79. 5. Паславський І. Тематична спрямованість і жанрова відповідність висвітлення ЗМІ надзвичайних ситуацій та катастроф / Ігор Паславський // Телевізійна та радіожурналістика: Зб. наук. праць. – Випуск 14. – 2015. – С. 221–229. <p style="text-align: center;"><i>Додаткова</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Паславський І. Екстремальна журналістика: теоретико-методичний аспект (за матеріалами про трагедію на Сквиливському летовищі) // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Літературознавство. Журналістика. 2002. С. 33–39. 2. Паславський І. І. Техногенні катастрофи на Чорнобильській АЕС й АЕС «Фукусіма-1» у відображенні засобів масової інформації // Наукові записки Інституту журналістики. 2014. Т. 56. С. 277–284. 3. Паславський І. Терористичні акти в Норвегії та особливості їх медійного висвітлення / Ігор Паславський // Вісник Львівського університету. – Серія "Журналістика". – 2015. – Вип. 40. – С. 253–265. 4. Паславський І. Збройні конфлікти і журналістика // Зб. пр. Науково-дослідного центру періодики. Львів, 2000. Вип. 8. С. 403–416. 5. Здоровега В. Й. Теорія та методика журналістської творчості (4-те видання). Львів : ПАІС, 2022. 6. Ковальчук Н. Інформаційна безпека: чим загрожує суспільству поява «фейкових» журналістів? 2022. URL : https://khpg.org/1608810008 7. Посібник з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних ситуацій. URL : https://verificationhandbook.com/book_ua/chapter8.php# 8. Іваницька Б., Ониськів І. РОЛЬ ЖУРНАЛІСТІВ В ІНФОРМУВАННІ СУСПІЛЬСТВА ПРО НАДЗВИЧАЙНІ ПОДІЇ // Вісник університету «Львівська політехніка». Журналістські науки». 2019. Вип. 3, № 910. С. 11-14. 9. Адамович Н. Робота редакцій в умовах воєнної ескалації: поради експертів. 2022. URL : https://zmina.info/instructions/robot-redakcziyi-v-umovah-vijny-porady-ekspertiv/ 10. Рогожінська А. Відчайдушно і безшабашно: як журналісти в 1986 році розповіли правду про аварію на ЧАЕС // Факти. 2021. URL : https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20210426-vidchajdushno-i-bezshabashno-yak-zhurnalisty-v-1986-rotsi-rozpovily-pravdu-pro-avariyu-na-chaes/
Обсяг курсу	<p>Денна форма навчання: 24 години аудиторних занять. З них 8 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 66 годин самостійної роботи</p> <p>Заочна форма навчання: 12 годин аудиторних занять. З них 8 год.</p>

	лекцій, 4 год. практичних занять, та 78 год. самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Навчальна дисципліна дасть можливість молодим фахівцям <i>знати</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • базові принципи інформаційної безпеки та запобігання поширення фейкової інформації, методи та форми перевірки фактологічного матеріалу • морально-етичні засади журналістики екстремальних ситуацій • основні правила поведінки та роботи журналіста у місцях підвищеної небезпеки. <p>Після завершення курсу студент буде <i>вміти</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • готувати матеріал із зон надзвичайних ситуацій за визначеною методикою; • готувати інформаційні матеріали з місць підвищеної небезпеки; • продукувати публіцистичні та аналітичні журналістські матеріали; • виходити в прямі ефіри теле- та радіоетери із місць надзвичайних ситуацій.
Ключові слова	надзвичайні ситуації, природні катаклізми, техногенні катастрофи, терористичні акти, журналістика збройних конфліктів.
Формат курсу	Очний
Теми	Див. СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із журналістикознавчих дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату
Навчальні методи	Лекція, дискусія, гра, евристична бесіда, робота з книгою. Форми лекцій: лекція-діалог (запитання-відповіді).
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання ноутбука та проектора.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: На практичних заняттях студенти максимально можуть набрати 50 балів, а саме: на практичних заняттях з теми 1 і 2 – по 15 балів за кожен змістовну відповідь (5 балів), виконане практичне завдання (5 балів) та активну участь в обговоренні (5 балів), а на практичних заняттях з теми 3 і 4 – по 10 балів за змістовні відповіді. Інші із можливих 50 балів отримують: за підсумкове контрольне завдання, яке захищають перед аудиторією, – порівняльний аналіз журналістських матеріалів з трьох засобів масової інформації, у яких висвітлюються надзвичайні ситуації з позицій журналістської фаховості, майстерності та етики, дотримання правил безпеки та професійних стандартів (максимум 40 балів); активну участь в обговоренні матеріалів, які аналізують та оприлюднюють інші студенти групи (максимум 10 балів). Форма підсумкової звітності – публічна презентація. Загалом упродовж семестру можна отримати 100 балів. Академічна доброчесність. Очікується, що студентські роботи будуть самостійними, оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела,</p>

	<p>фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших авторів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі аудиторні заняття з курсу. Слухачі повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку вони зобов'язані дотримуватися усіх строків, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, викладач надає виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам.</p>
Опитування	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Схема курсу

Тиж. / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Техногенні катастрофи, природні катаклізми та інші надзвичайні ситуації: інформаційний аспект					
1 тиждень	<p>Тема 1. Техногенні надзвичайні ситуації. Вступна лекція</p> <ol style="list-style-type: none"> Основні категорії, поняття та зміст, мета та основні завдання вибіркової дисципліни; Резонансні надзвичайні ситуації у світі: інформаційний ракурс. <ol style="list-style-type: none"> Аварія на АЕС у місті Три-Майл-Айленд: інформаційна тактика американського уряду. Аварія на ЧАЕС: інформаційна політика радянського керівництва. Аварія на АЕС «Фукусіма-1»: інформаційна політика японського уряду. 	Лекція (2 год.)	<p>Земляна І. Журналіст і (не) безпека: посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. URL : imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-pebezpeka.pdf</p> <p>Паславський І. Техногенні катастрофи на Чорнобильській АЕС й АЕС «Фукусіма-1» у відображенні засобів масової інформації // Наукові записки Інституту журналістики. 2014. Т. 56. С. 277–284.</p> <p>Рогожінська А. Відчайдушно і безшабашно: як журналісти в 1986 році розповіли правду про аварію на ЧАЕС // Факти. 2021. URL : fakty.com.ua/ua/ukraine/20210426-vidchajdushno-i-bezshabashno-yak-zhurnalisty-v-1986-rotsi-rozpovily-pravdu-pro-avariyu-na-chaes/</p>	Проаналізувати журналістські матеріали на тему надзвичайних подій в місцевих та загальнодержавних ЗМІ (11 год.)	1 тиждень
2-3 тижні	<p>Тема 1. Техногенні надзвичайні ситуації</p> <ol style="list-style-type: none"> Основні категорії, поняття та зміст, мета та основні завдання вибіркової дисципліни; Резонансні надзвичайні ситуації у світі: інформаційний ракурс. <ol style="list-style-type: none"> Аварія на АЕС у місті Три-Майл-Айленд: інформаційна тактика американського уряду. Аварія на ЧАЕС: інформаційна політика радянського керівництва. Аварія на АЕС «Фукусіма-1»: інформаційна політика японського уряду. 	Практична робота (2 год.)	<p>Земляна І. Журналіст і (не) безпека: посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. URL : imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-pebezpeka.pdf</p> <p>Паславський І. Надзвичайні ситуації: симбіоз фактів, версій і чуток у медійному просторі // Медіакритика. 2010. № 17. С. 76–79.</p> <p>Здоровега В. Й. Теорія та методика журналістської творчості (4-те вид.). Львів : ПАІС, 2022.</p> <p>Паславський І. Техногенні катастрофи на Чорнобильській АЕС й АЕС «Фукусіма-1» у відображенні засобів масової інформації // Наукові записки Інституту журналістики. 2014. Т. 56. С. 277–284.</p>	Проаналізувати журналістські матеріали на тему надзвичайних подій впливових іноземних ЗМІ (11 год.)	1 тиждень
4 тиждень	<p>Тема 2. Загальнодержавні, регіональні та локальні надзвичайні ситуації</p> <ol style="list-style-type: none"> Стихійні лиха: <ol style="list-style-type: none"> паводки, буревії, шторми, зсуви, лісові пожежі, та їх висвітлення всеукраїнськими та регіональними ЗМІ. Скнилівська трагедія: професіоналізм та прорахунки українських ЗМІ. 	Лекція (2 год.)	<p>Паславський І. Екстримальна журналістика: теоретико-методичний аспект (за матеріалами про трагедію на Скнилівському летовищі) // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Літературознавство. Журналістика. 2002. С. 33–39.</p> <p>Паславський І. Терористичні акти в Норвегії та особливості їх медійного висвітлення // Вісник Львівського університету. Серія "Журналістика". 2015. Вип. 40. С. 253–265.</p>	Сформулювати критерії оцінки матеріалів, переданих із зони надзвичайної ситуації (11 год.)	1 тиждень

Тиж. / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
	3. Ожидівська залізнична аварія: інформаційний, правовий та етичний аспект. 4. Локальні надзвичайні ситуації та сенсаційно-сфокусований мотив їх висвітлення.		Паславський І. Тероризм і ЗМІ // Вісник Львівського у-ту. Серія «Журналістика». 2001. Вип. 21. С. 117–123.		
5-6 тижні	Тема 2. Загальнодержавні, регіональні та локальні надзвичайні ситуації 5. Стихійні лиха: а) паводки, б) буревії, в) шторми, зсуви, г) лісові пожежі, та їх висвітлення всеукраїнськими та регіональними ЗМІ. 6. Снилівська трагедія: професіоналізм та прорахунки українських ЗМІ. 7. Ожидівська залізнична аварія: інформаційний, правовий та етичний аспект. 8. Локальні надзвичайні ситуації та сенсаційно-сфокусований мотив їх висвітлення.	Практична робота (4 год.)	Земляна І. Журналіст і (не) безпека: посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. URL : https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalists-i-nebezpeka.pdf Паславський І. Екстремальна журналістика: теоретико-методичний аспект (за матеріалами про трагедію на Снилівському летовищі) // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Літературознавство. Журналістика. 2002. С. 33–39. Паславський І. Тероризм і ЗМІ // Вісник Львівського у-ту. Серія «Журналістика». 2001. Вип. 21. С. 117–123.	Порівняльний аналіз авторитетних рейтингових засобів масової інформації, українських та зарубіжних, у висвітленні надзвичайних ситуацій (11 год.)	1 тиждень
7 тиждень	Тема 3. Галузеві надзвичайні ситуації в царині охорони здоров'я, військовій та інфраструктурній сферах 1. Короткотермінові сезонні епідемії та пандемії: напрацювання і прорахунки ЗМІ. 2. Затяжні недуги, профілактика яких вимагає систематичної роз'яснювальної кампанії у ЗМІ. 3. Вибухи військових складів та пошкодження об'єктів енергетичної інфраструктури: медійний ракурс	Лекція (2 год.)	Ковальчук Н. Інформаційна безпека: чим загрожує суспільству поява «фейкових» журналістів? URL : https://khp.org/1608810008 Посібник з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних ситуацій. URL : https://verificationhandbook.com/book_ua/chapter8.php#	Позиціонування ЗМІ різних країн світу щодо висвітлення резонансних надзвичайних ситуацій (11 год.)	1 тиждень
8-9 тиждень	Тема 3. Галузеві надзвичайні ситуації в царині охорони здоров'я, військовій та інфраструктурній сферах 4. Короткотермінові сезонні епідемії та пандемії: напрацювання і прорахунки ЗМІ. 5. Затяжні недуги, профілактика яких вимагає систематичної роз'яснювальної кампанії у ЗМІ. Вибухи військових складів та пошкодження об'єктів енергетичної інфраструктури: медійний ракурс	Практична робота (4 год.)	Ковальчук Н. Інформаційна безпека: чим загрожує суспільству поява «фейкових» журналістів? 2022. URL : https://khp.org/1608810008 Посібник з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних ситуацій. URL : https://verificationhandbook.com/book_ua/chapter8.php#		
10 тиждень	Тема 4. Надзвичайні ситуації у медійній сфері 1. Збройні напади на редакційні колективи. Паризький журнал	Лекція (2 год.)	Земляна І. Журналіст і (не) безпека: посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. URL :	Окреслити принципи та ознаки журналістської	2 тижні

Тиж. / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
	<p>Шарлі Ебдо: до і після трагедії.</p> <p>2. Перешкоджання професійній діяльності журналістів. Видумані звинувачення медійників: телевізійна група «1+1» в Укрсімбанку (конфлікт, резонанс, наслідки, висновки медійної спільноти).</p> <p>3. Особливості роботи журналістських груп в епіцентрі масових акцій протесту: Помаранчева революція та революція Гідності, політичні протести на місцях. Досвід українських медійників, позиціонування редакційних колективів, ефірні марафони, особиста безпека працівників ЗМІ.</p> <p>4. Погрози журналістам. Фізичне насилля над творчими працівниками та керівниками ЗМІ: сумні українські реалії.</p> <p>5. Резонансні кримінальні злочини щодо медійників: справи Ю. Бойка, І. Олександрова, Г. Гонгадзе та Б. Дерев'янка. Журналістська солідарність щодо права на професію, свободи слова і засобів масової інформації.</p>		<p>https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalists-i-nebezpeka.pdf</p> <p>Паславський І. Надзвичайні ситуації: симбіоз фактів, версій і чуток у медійному просторі // Медіакритика. 2010. № 17. С. 76–79.</p> <p>Ковальчук Н. Інформаційна безпека: чим загрожує суспільству поява «фейкових» журналістів? 2022. URL : https://khp.org/1608810008</p> <p>Посібник з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних ситуацій. URL : https://verificationhandbook.com/book_ua/chapter8.php#</p> <p>Іваницька Б., Ониськів І. Роль журналістів в інформуванні суспільства про надзвичайні події // Вісник університету «Львівська політехніка». Журналістські науки». 2019. Вип. 3, № 910. С. 11-14.</p>	солідарності при надзвичайних ситуаціях в медійній сфері (11 год.)	
11 тиждень	<p>Тема 4. Надзвичайні ситуації у медійній сфері</p> <p>1. Збройні напади на редакційні колективи. Паризький журнал Шарлі Ебдо: до і після трагедії.</p> <p>2. Перешкоджання професійній діяльності журналістів. Видумані звинувачення медійників: телевізійна група «1+1» в Укрсімбанку (конфлікт, резонанс, наслідки, висновки медійної спільноти).</p> <p>3. Особливості роботи журналістських груп в епіцентрі масових акцій протесту: Помаранчева революція та революція Гідності, політичні протести на місцях. Досвід українських медійників, позиціонування редакційних колективів, ефірні марафони, особиста безпека працівників ЗМІ.</p> <p>4. Погрози журналістам. Фізичне насилля над творчими працівниками та керівниками ЗМІ: сумні українські реалії.</p> <p>5. Резонансні кримінальні злочини щодо медійників: справи Ю. Бойка, І. Олександрова, Г. Гонгадзе та</p>	Лекція (2 год.)	<p>Земляна І. Журналіст і (не) безпека: посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. URL : https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalists-i-nebezpeka.pdf</p> <p>Паславський І. Надзвичайні ситуації: симбіоз фактів, версій і чуток у медійному просторі // Медіакритика. 2010. № 17. С. 76–79.</p> <p>Здоровега В. Й. Теорія та методика журналістської творчості (4-те видання). Львів : ПАІС, 2022.</p> <p>Ковальчук Н. Інформаційна безпека: чим загрожує суспільству поява «фейкових» журналістів? 2022. URL : https://khp.org/1608810008</p> <p>Посібник з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних ситуацій. URL : https://verificationhandbook.com/book_ua/chapter8.php#</p> <p>Іваницька Б., Ониськів І. Роль журналістів в інформуванні суспільства про надзвичайні події // Вісник університету «Львівська політехніка».</p>		

Тиж. / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
	Б. Дерев'янка. Журналістська солідарність щодо права на професію, свободи слова і засобів масової інформації.		Журналістські науки». 2019. Вип. 3, № 910. С. 11-14.		
12 тиждень	Публічний захист підсумкового контрольного завдання	Практичні заняття (2 год.)		Презентація індивідуального або командного проекту	1 місяць